

УДК 342.951:351.713

Капітанець С.В.
*кандидат педагогічних наук, доцент,
старший науковий співробітник відділу
удосконалення протидії митним правопорушенням
Науково-дослідного центру митної справи
Науково-дослідного інституту фіскальної політики
Університету державної фіскальної служби України*

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ПЕРЕМІЩЕННЮ ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

АНОТАЦІЯ

У статті обґрунтовано необхідність удосконалення системи запобігання незаконному переміщенню тютюнових виробів через митний кордон України. Зазначено місце та значення організаційного механізму у згаданій системі. Визначено основні блоки заходів протидії незаконному обігу тютюнових виробів. Запропоновано заходи організаційного забезпечення механізму запобігання незаконному переміщенню через митний кордон України тютюнових виробів та протидії йому.

Ключові слова: порушення митних правил, митний кордон, тютюнові вироби, механізм, організаційне забезпечення, заходи.

АННОТАЦИЯ

В статье обоснована необходимость совершенствования системы предотвращения незаконному перемещению табачных изделий через таможенную границу Украины. Указаны место и значение организационного механизма в упомянутой системе. Определены основные блоки мероприятий противодействия незаконному обороту табачных изделий. Предложены мероприятия организационного обеспечения механизма предотвращения незаконного перемещения через таможенную границу Украины табачных изделий и противодействия ему.

Ключевые слова: нарушение таможенных правил, таможенная граница, табачные изделия, механизм, организационное обеспечение, мероприятия.

ANNOTATION

In the article we grounded the need of improving of the system of preventing the illegal transmission of tobacco products through the customs border of Ukraine. Indicated the place and significance of the organizational mechanism in the mentioned system. Determined the main blocks of measures of the illicit transmission of tobacco products. Proposed measures of the organizational support of the mechanism of prevention and counteraction to the illegal movement of the tobacco products through the customs border of Ukraine.

Key words: violation of customs rules, customs border, tobacco products, mechanism, organizational support, measures.

Постановка проблеми. Проблемами сьогодення в українському суспільстві є виникнення загроз митній безпеці, що є важливою складовою економічної безпеки, та завдання суттєвих збитків національній економіці шляхом систематичного вчинення митних правопорушень. У зв'язку з цим серед головних питань, вирішення яких забезпечуватиме захист і реалізацію економічних інтересів як сукупності об'єктивних економічних потреб незалежної країни, слід виокремити запобігання зростанню обсягів контрафактних товарів; боротьбу з контрабандою, митними правопорушеннями, відмиванням доходів, одержаних злочинним шляхом; взаємодію митних органів з іншими

правоохоронними та контролюючими органами з метою упередження порушень чинного законодавства, що може призвести до значної шкоди національним інтересам; боротьбу з корупцією, що тягне зменшення обсягів так званого тіньового сектору та обсягів «чорного» та «сірого» імпорту [1].

До митних правопорушень, що вражають своєю частотою та розмахом, впевнено можна віднести незаконне переміщення тютюну та тютюнових виробів через митний кордон України. Про гостроту зазначеної проблеми (особливо впродовж останніх років) свідчать статистичні дані Державної фіскальної служби України (далі – ДФС), згідно з якими простежується тенденція до щорічного стійкого зростання вартості вилучених митницями ДФС тютюну та тютюнових виробів за їх відносно незмінного обсягу. Так, у 2016 році митницями ДФС вилучено 38,7 млн. шт. сигарет загальною вартістю 18,46 млн. грн., у 2017 році – 34 млн. шт. загальною вартістю 23,6 млн. грн., а протягом першого кварталу 2018 року – 18 млн. шт. загальною вартістю 25,1 млн грн. Окрім того, згідно з даними Всесвітньої митної організації, наша держава є лідером у світі за незаконним переміщенням тютюнових виробів через митний кордон [2]. Нині незаконне переміщення тютюнової продукції включно з контрафактними виробами вважається найсерйознішим ризиком безпеки на українському кордоні, в результаті якого бюджет України та країн ЄС втрачає мільйони євро.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання незаконного обігу тютюнових виробів вивчали у своїх працях К.С. Красовський, Ю.Г. Кисловський та інші науковці [3; 4]. Правові аспекти протидії незаконному переміщенню тютюнових виробів через митний кордон України розкрито у дослідженнях В.В. Ліпінського [5]. Комплекс заходів, пов'язаних із запобіганням злочинам у сфері обігу підакцизних товарів, досліджували у своїх роботах І.В. Кириченко, В.В. Лисенко, О.П. Дзвісяк [6; 7].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас питання організації механізму протидії незаконному переміщенню тютюнових виробів через митний кордон України недостатньо висвітлене в на-

укових дослідженнях. Вивчення вказаної проблеми дало б змогу підвищити ефективність провадження діяльності системи органів ДФС щодо протидії митним правопорушенням.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). З огляду на актуальність проблеми метою статті є обґрунтування та визначення заходів організаційного забезпечення задля вдосконалення механізму запобігання незаконному переміщенню через митний кордон України тютюнових виробів та протидії йому.

Виклад основного матеріалу дослідження. Протидія митним правопорушенням, пов'язаним з незаконним переміщенням тютюнових виробів через митний кордон, як свідчить раніше проведений нами аналіз, є важливим завданням митних адміністрацій більшості країн світу. Зазвичай митні адміністрації кожної країни спроможні самостійно виконувати поставлені перед ними урядами своїх держав завдання з вирішення визначеної вище проблеми, оскільки мають для цього нормативно визначені повноваження та ефективну організаційну структуру, а у своєму розпорядженні – достатні організаційні ресурси (технічні, інформаційні та кадрові). Проектуючи ситуацію на українські реалії та враховуючи конгруентність митних інституцій, що, безперечно, спостерігається у їх конвергенції, вважаємо цілком справедливим стверджувати, що стан забезпечення окремих аспектів діяльності ДФС впливає на ефективність функціонування фіскальної служби як державного органу та якість виконання поставлених перед нею завдань. Зокрема, на ДФС покладається певний обсяг обов'язків щодо запобігання порушень митного законодавства та протидії ним (наприклад, боротьба з незаконним переміщенням тютюнових виробів через митний кордон України). Позитивних консеквенцій у вирішенні фіскальною службою зазначеної проблеми можна очікувати за наявності належного організаційного забезпечення, що є необхідним базисом функціонування організаційного механізму з метою підвищення ефективності системи запобігання незаконному переміщенню тютюнових виробів через митний кордон України.

Задля повноти та цілісності дослідження системи запобігання незаконному переміщенню тютюнових товарів через митний кордон України та протидії йому, обґрунтування об'єктивності практичних пропозицій, сформульованих у тексті статті, існує потреба розкриття сутності організаційного механізму. Згідно з нашим авторським тлумаченням організаційний механізм – це сукупність певних взаємопов'язаних заходів, вжиття яких дає змогу створити належні умови для забезпечення ефективного функціонування будь-якої системи. Щодо поняття «забезпечення», то, узагальнюючи відомі та найбільш уживані визначення й пов'язуючи досліджуване поняття з діяльністю органів фіскальної служби, вважаємо, що сутність органі-

заційного забезпечення полягає в комплексному вжитті ДФС певних заходів, результати чого спрямовані на створення відповідних умов для якісного виконання завдань ДФС як органу виконавчої влади.

Розуміючи та усвідомлюючи наявні недоліки, проблеми та особливості протидії незаконному переміщенню тютюнових виробів через митний кордон, зважаючи на пріоритетні напрями підвищення дієздатності митної політики держави у цій сфері, а також відповідаючи завданням, визначеним Стратегією у сфері протидії незаконному виробництву та обігу тютюнових виробів на період до 2021 року [8], вважаємо, що з метою кращого розуміння змістового навантаження та за принципом логічності доцільно сформулювати групи заходів організаційного забезпечення, розподіливши їх за такими блоками, як інформаційно-аналітичний, контролю та превенції, взаємодії. Далі детальніше зупинимось на кожному зі вказаних вище блоків, обґрунтуємо та запропонуємо заходи, що можуть увійти до кожного з них.

Інформаційно-аналітичний блок. Одними з найважливіших напрямів підвищення ефективності протидії митним правопорушенням щодо незаконного переміщення тютюнових виробів через митний кордон України є вдосконалення наявної інформаційно-аналітичної діяльності та організація її взаємодії з інформаційними системами інших як державних, так і закордонних міністерств, відомств та інституцій правоохоронного та економічного напрямів. Безперечним є той факт, що організація аналітичної роботи у ДФС сприяє об'єктивному та своєчасному оцінюванню діяльності фіскальної служби, виявленню проблем та оперативному пошуку шляхів їх вирішення. Інформаційно-аналітичне забезпечення – це готовність спеціально організованих та призначених для конкретних цілей сил і засобів виконувати поставлені завдання через систематизацію, збір та аналітичну інтерпретацію інформації. При цьому головними показниками цінності інформації незалежно від джерела походження залишається її повнота та достовірність, оскільки хибна та неповна інформація лягає в основу прийняття неправильних рішень. Водночас носії інформації повинні давати змогу швидко та безпомилково узагальнювати зібрані відомості в будь-який момент на запит суб'єкта управління. Це забезпечується шляхом постійного оновлення та вдосконалення комп'ютерної техніки й програмного забезпечення у фіскальній службі.

Основними принципами інформаційно-аналітичного забезпечення є цілеспрямованість і цільова ефективність, наступальність, безперервність і своєчасність, об'єктивність і науковість, всебічність. Так само необхідно використати системний підхід, тобто проаналізувати в певній послідовності постійне підвищення його ефективності та оперативності. У рамках цього ж підходу актуальним завданням надалі зали-

шається вдосконалення методики аналітичної роботи під час дослідження питань, пов'язаних з незаконним обігом тютюнової продукції. Основний спосіб її вирішення полягає у використанні наукових методів аналізу соціальних процесів та спеціальних розробках прикладних прийомів виконання конкретних аналітичних завдань з акцентом на дослідження незаконного переміщення саме тютюнових виробів. Аналіз інформації повинен мати певну послідовність дій, що складає алгоритм її дослідження. Системний підхід також передбачає розгляд досліджуваного явища в динаміці. Під час проведення аналітичної роботи особливо цінним є вивчення якісних характеристик досліджуваного явища протягом декількох років.

З огляду на вищеописане вважаємо, що вдосконаленню запобігання незаконному переміщенню тютюнових виробів через митний кордон України сприятиме вжиття деяких першочергових заходів інформаційно-аналітичного блоку. До них варто віднести заходи, зазначені в табл. 1.

Блок контролю та превенції. Коли йдеться про заходи контролю щодо запобігання незаконному переміщенню через митний кордон України тютюнових виробів, то є очевидним, що такі заходи стосуються загалом митного контролю. Їх вжиття здійснюється митними органами в межах їх компетенції з метою забезпечення дотримання норм Митного кодексу, законів та інших нормативно-правових актів з питань митної справи та міжнародних договорів України [9]. В інтерпретації оновленої Кіотської конвенції митний контроль (Customs control) – це заходи, що використовують митниці для гарантування виконання митного законодавства. У Митному кодексі України (далі – МКУ) митному контролю присвячено статті 318–363 Розділу XI «Митний контроль» [10]. Митний контроль – це встановлені дії мит-

них органів щодо товарів та транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон, а також осіб, причетних до такого переміщення, для гарантування реалізації митних правил. Контроль має три значення, такі як функція, процес та засіб управлінської діяльності ДФС, отже, його важливість годі піддавати сумніву. В контексті нашого дослідження це одна з основних складових діяльності системи управління фіскальної служби як контролюючого органу виконавчої влади, що здійснюється на основі спостереження за функціонуванням системи протидії та запобігання незаконного переміщення через митний кордон України тютюнових виробів з метою забезпечення її ефективності. Тому доречно зауважити, що від засобів, методів та способів контролю, їх технічної та технологічної новизни, а також професійності фахівців системи органів ДФС та їх резистентності щодо негативного ставлення до корупції сильно буде залежати також дієвість згаданої вище системи протидії. З митним контролем тісно пов'язана також не менш важлива превенція митних правопорушень та її напрями, зокрема соціального, економічного, спеціального та індивідуального характеру, що здійснюються суб'єктами профілактики з метою виявлення, нейтралізації та усунення причин і умов вчинення протиправних дій, попередження та припинення правопорушень цими суб'єктами. Нині в Україні превенція не є ефективною, на відміну від багатьох зарубіжних країн, вона переважно зводиться до формального проголошення такої роботи. Теорія проведення попереджувальної та роз'яснювальної роботи щодо негативних наслідків незаконного переміщення тютюнових виробів через митний кордон України відрізняється від реалій сьогодення та потребує негайного вжиття дієвих профілактичних заходів. Адже, як відомо, кошти, витрачені на превенцію правопорушень у сфері митної спра-

Таблиця 1

Заходи інформаційно-аналітичного блоку

№	Заходи
1	Обробка інформації офіційної статистики та наявної у базах даних ДФС шляхом аналізу та використання сучасних наукових методів, спеціальних прийомів для виконання конкретних аналітичних завдань, спрямованих на дослідження проблеми незаконного переміщення через митний кордон саме тютюнових виробів.
2	Класифікація та узагальнення досліджуваної інформації щодо фактів незаконного переміщення тютюнових виробів та сировини з урахуванням актуальних маркерів (наприклад, переміщення підозрілих товарів та нелогічність переміщення певних товарів за вказаним маршрутом; специфічні схованки; габаритні транспортні засоби, зокрема вагони, ваговози, довгоміри).
3	Деталізація інформації, що надходить з різних джерел, для ДФС про факти затримань цигарок (дата виявлення, місце затримання, анкетні дані особи правопорушника, відправника та одержувача вантажу, маршрут слідування, характеристики цигарок, спосіб та місце приховування, марка та реєстраційний номер транспортного засобу).
4	Постійне внесення змін та доповнень до профілів ризиків за результатами безперервного аналізу оновлюваної інформації щодо незаконного переміщення через митний кордон тютюнових виробів.
5	Використання звітів SOCTA для оперативної та аналітичної роботи.
6	Отримання та використання оперативної інформації від OLAF, Europol та SELEC, а також інформації з інших джерел, що є достовірною та важливою щодо запобігання незаконному переміщенню через митний кордон тютюнових виробів (наприклад, інформація від інститутів громадянського суспільства, представників мережі інформаторів).

Джерело: власна розробка автора

ви, будуть в декілька разів меншими, ніж втрати, пов'язані із заходами щодо усунення наслідків протиправних діянь.

Саме тому, до блоку контролю та превенції вважаємо за необхідне віднести заходи, визначені в табл. 2.

Блок взаємодії. Боротьба з порушенням митного законодавства, а саме щодо незаконного переміщення через митний кордон, не може бути ефективною без тісного міжнародного співробітництва, взаємодії та координації роботи ДФС з іншими органами та інституціями, зокрема правоохоронними. Так, на думку Д.В. Приймаченка, реалізація завдань, покладених на органи доходів та зборів, неможлива без співпраці та взаємодії з цілою низкою державних інституцій, а питання організації інформування в процесі здійснення митних процедур та підвищення його ефективності належить до пріоритетних [11].

Взаємодія системи органів ДФС – це їх функціональне співробітництво, спільна діяльність та (або) інформаційний обмін з іншими державними органами з різних напрямів митної діяльності задля ефективного виконання покладених на них завдань та функцій. Про взаємодію ДФС з правоохоронними та контролюючими органами йдеться в чинному МКУ [10]. Причому така взаємодія відбувається на двох рівнях, а саме національному та міжнародному. Першому рівню взаємодії присвячено главу 77 «Взаємовідносини органів доходів і зборів з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, суб'єктами підприємницької діяльності» МКУ. Також про взаємодію згадується у статті 319 «Взаємодія органів доходів і зборів з іншими уповноваженими органами під час переміщення товарів через митний кордон України» МКУ, де зазначається, що товари, які переміщуються через митний кордон України, крім митного контролю, можуть під-

лягати державному санітарно-епідеміологічному, ветеринарно-санітарному, фітосанітарному, екологічному та радіологічному контролю [10]. Винятковою значущістю в питаннях боротьби з незаконним переміщенням тютюнової продукції через кордон України набуває на національному рівні також міжвідомча взаємодія ДФС з Держприкордонслужбою України.

Таким чином, внутрішньо системною взаємодією в досліджуваному аспекті є взаємопов'язана діяльність у системі ДФС, а міжсистемною – взаємодія між органами ДФС та правоохоронними і контролюючими органами. Але необхідно враховувати, що іноді обидва види взаємодії можуть органічно поєднуватися в одну загальносистемну взаємодію. До такого виду взаємодії можна віднести нормотворчу діяльність з підготовки та прийняття спільних наказів та інструкцій.

У боротьбі з незаконним обігом тютюнових виробів, окрім співпраці з державними органами та інституціями, не останнє місце посідає взаємодія ДФС з виробниками тютюнових виробів. Про взаємодію із суб'єктами господарювання йдеться у статті 562 МКУ, де чітко визначено, що «органи доходів і зборів встановлюють та підтримують офіційні відносини консультативного характеру з суб'єктами господарювання» [10]. Ці відносини включають укладення меморандумів про взаєморозуміння з метою розвитку співробітництва, забезпечення участі зазначених осіб у вдосконаленні митного контролю та оптимізації методів роботи органів доходів і зборів. Безумовно, конструктивний діалог між ДФС та виробниками тютюнових виробів шляхом створення спільної робочої групи з вирішення нагальних питань та проведення регулярних зустрічей сприятиме вирішенню проблеми.

Невід'ємною умовою сьогодення є залучення до обговорення та спільного вирішення питань,

Таблиця 2

Заходи блоку контролю та превенції

№	Заходи
1	Надання законодавством права митницям ДФС здійснювати оперативно-розшукову діяльність.
2	Посилення технічного оснащення митних пунктів пропусків (модернізація технічних систем митного контролю, зокрема встановлення стаціонарних сканерів).
3	Посилення роботи кінологічних команд шляхом постійного навчання.
4	Визначення переліку посадових осіб на різних рівнях системи органів ДФС (номер телефону, скринька електронної пошти), які ведуть напрям митних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом тютюнових виробів.
5	Запровадження системи відстеження та простеження руху (переміщення) тютюнових виробів ланцюгом поставок шляхом розроблення власного (ДФС) або використання наявних в ЄС програмно-інформаційних комплексів для простеження цього руху.
6	Здійснення спільними мобільними групами перевірок (огляди, переогляди) транспортних засобів з вантажами, зокрема під митним контролем, котрі переміщуються територією України (особливо в прикордонних районах), щодо наявності відповідних товаросупровідних документів та марок акцизного збору.
7	Здійснення профілактичних дій інформаційного характеру з населенням (особливо прикордонних територій) щодо проблеми незаконного переміщення тютюнових виробів через митний кордон України.
8	Інформування громадськості про результати вжитих заходів з протидії незаконному переміщенню тютюнових виробів через митний кордон України.

Джерело: власна розробка автора

що належать до компетенції ДФС, не пов'язаних із тютюновою промисловістю представників інститутів громадянського суспільства. Як свідчить досвід країн з високим рівнем соціально-економічного розвитку, взаємодія фіскальної служби з громадськими організаціями, діяльність яких прямо чи опосередковано стосується боротьби з незаконним обігом сигарет, може суттєво зменшити низку репутаційних ризиків для України, допоможе у вирішенні проблем щодо незаконного обігу тютюнових виробів.

Другий рівень взаємодії – міжнародний – регламентовано у статті 567 МКУ, якою передбачається, що взаємодія органів доходів та зборів України з митними та іншими уповноваженими органами іноземних держав, а також міжнародними організаціями щодо боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил здійснюється в порядку, передбаченому міжнародними договорами України, укладеними відповідно до закону [10]. Про взаємодію шляхом вжиття спільних заходів, спрямованих на запобігання, виявлення та припинення контрабанди і порушень митних правил також йдеться у пункті 3 статті 565 МКУ. Нагадаємо, що за роки незалежності Україною було укладено більше 200 міжнародних двосторонніх і багатосторонніх угод, серед яких 6 конвенцій, 15 меморандумів, 84 протоколи та близько 100 угод із питань співробітництва щодо протидії контрабанді та вчиненню порушень митних правил, зокрема незаконного переміщення через митний кордон тютюнових виробів [12]. Для вирішення зазначеної проблеми важливо активізувати взаємодію з митними адміністраціями сусідніх країн, а саме Білорусі, Грузії, Литви, Угорщини, Польщі, Румунії, Словаччини, Молдови; міжнародними організаціями, зокрема

Місією EUBAM, OLAF, Europol, SELEC; митними службами держав-учасниць ГУАМ.

Отже, взаємодія є однією з пріоритетних складових частин організаційного забезпечення вдосконалення механізму запобігання незаконному переміщенню через митний кордон України тютюнових виробів та протидії йому, тому до блоку взаємодії, на нашу думку, слід включити перелік заходів, зазначених у табл. 3.

Отже, для дієвої протидії незаконному переміщенню через митний кордон України тютюнових виробів необхідно чітко усвідомлювати величину загрози та масштаби наслідків такого правопорушення митного законодавства для України. Саме тому охарактеризована в кількісному та якісному розрізі проблема потребує адекватного вирішення з боку держави, інтереси якої у цій сфері репрезентує ДФС (наявність чіткого плану дій, а також його неухильне покращення виконання шляхом вжиття відповідних заходів з продуманою та скоординованою взаємодією тощо).

Висновки. З проведеного дослідження випливає, що виявленню, затриманню та вилученню тютюну й тютюнових виробів, які правопорушники намагаються незаконно перемістити через митний кордон України, сприятимуть повсякденна та кропітка робота ДФС, систематичне вжиття заходів, що належать до взаємопов'язаних блоків, а саме інформаційно-аналітичного, контролю та превенції, взаємодії. Такі заходи не лише спрямовані на запобігання незаконному переміщенню тютюну та тютюнових виробів через митний кордон України й протидію йому, але й забезпечуватимуть зміцнення потенціалу України в протидії транснаціональній злочинності та участь нашої країни у спільних зусиллях світової спільноти у цій сфері.

Таблиця 3

Заходи блоку взаємодії

№	Заходи
1	Проведення спільних нарад та робочих зустрічей представників територіальних органів ДФС (митниць та головних управлінь) для поліпшення координації дій, а також представників ДФС та інших державних органів, зокрема правоохоронних, включаючи Держприкордонслужбу.
2	Проведення зустрічей для обміну думками між представниками різних державних органів, включаючи ДФС, та неурядових організацій, наукових установ, громадськості з питань протидії незаконному обігу тютюнових виробів.
3	Залучення представників галузевих асоціацій та імпортерів тютюнових виробів до обговорення пропозицій, внесених суб'єктами законодавчої ініціативи.
4	Використання новітніх інструментів та механізмів співробітництва, включаючи посилення інформаційного обміну, між митницями ДФС та митними органами іноземних держав, агентствами та інституціями ЄС, іншими міжнародними організаціями на стратегічному та оперативному рівнях.
5	Розширення міжнародної співпраці, зокрема щодо здійснення спільного митного контролю на митному кордоні України разом з митними органами суміжних держав.
6	Проведення спільних зустрічей та нарад для активізації регіонального або тематичного співробітництва між митницями ДФС та митними і правоохоронними органами суміжних держав у боротьбі з незаконним переміщенням тютюнових виробів через митний кордон України.
7	Розроблення та проведення спеціальних операцій, спрямованих на протидію незаконному переміщенню через митний кордон України тютюнових виробів за участю митних та прикордонних органів іноземних держав із залученням міжнародних організацій (OLAF, Europol, SELEC тощо).
8	Залучення спільних слідчих груп (JITs), а також міжнародних організацій OLAF та Europol до боротьби з організованими злочинними угрупованнями, причетними до незаконного обігу тютюнових виробів.

Джерело: власна розробка автора

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Фень К.С. Ретроспективний огляд поняття «економічна безпека». Молодий вчений. 2016. № 2 (29). С. 98–102. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/joumaE2016/2/24.pdf>.
2. Illicit Trade Report 2015. URL: https://illicittrade.com/reports/downloads/OMD_ITR_Complete_LR_2016_12_04.pdf.
3. Красовский К.С. Табак и закон, или Рамочная Конвенция по борьбе против табака ратифицирована, что дальше? Киев. 2005. 136 с.
4. Кисловский Ю.Г. Контрабанда: история и современность. Москва: Инфра-М, 2009. 306 с.
5. Ліпінський В.В. Правові аспекти протидії незаконному переміщенню тютюнових виробів через митний кордон України. Вісник АМСУ. Серія «Право». 2014. № 1 (12). С. 59–64.
6. Кириченко І.В. Запобігання злочинам у сфері обігу алкогольних напоїв та тютюнових виробів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.08; Київський національний університет внутрішніх справ. Київ, 2009. 20 с.
7. Лисенко В.В., Дзисяк О.П. Сучасний стан та проблеми протидії незаконному обігу товарів. Вісник прокуратури. 2008. № 8. С. 74–81.
8. Про схвалення Стратегії у сфері протидії незаконному виробництву та обігу тютюнових виробів на період до 2021 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2017 року № 570-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/570-2017-%D1%80>.
9. Бережнюк І.Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти: монографія. Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2009. 543 с.
10. Митний кодекс України від 13 березня 2012 року № 4495-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
11. Приймаченко Д.В. Інформування як форма взаємодії органів доходів і зборів у процесі здійснення митних процедур. Фінансове право. 2014. № 3. С. 25–29.
12. Карнаухов О.В. Теоретичні основи взаємодії і координації митних та правоохоронних і контролюючих органів у ході виявлення ознак кримінального правопорушення та розслідування у провадженнях про контрабанду. Науковий вісник ДДУВС. 2012. № 4. С. 517–524.

REFERENCES:

1. Fen K.S. (2016) Retrospective review of concept “economic security”, *Molodyi vchenyi*, no. 2 (29). P. 98–102, available at: <http://molodyvcheny.in.ua/files/joumaE2016/2/24.pdf>.
2. Illicit Trade Report 2015, available at: https://illicittrade.com/reports/downloads/OMD_ITR_Complete_LR_2016_12_04.pdf.
3. Krasovskiy K.S. (2005) *Tiutiun i zakon, abo Ramkova Konventsiia z kontroliu nad tiutiunom ratyfikovana, shcho dali?* [Tobacco and the law, or the Framework Convention on Tobacco Control ratified, what's next?], Kyiv, Ukraine, 133 p.
4. Kislovskiy Yu.G. (2009) *Kontrabanda: istoriia i sovremennost* [Smuggling: History and Modernity], “Infra-M”, Moscow, Russia, 306 p.
5. Lipinskiy V.V. (2014) Legal aspects of combating transmission of tobacco products through the customs border of Ukraine. *Visnyk ACA. Series “Legal”*, no. 1 (12), pp. 59–64.
6. Kyrychenko I.V. (2009) “Prevention of crimes in the sphere of alcoholic beverages and tobacco products turnover”, Thesis abstract of Cand. Sc. (Jur.), 12.00.08, Kyiv National University of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine, 20 p.
7. Lysenko V.V., Dzisiak O.P. (2008) “The current state and problems of counteracting the illicit circulation of goods”, *Visnyk prokuratury*, no. 8, pp. 74–81.
8. Kabinet Ministriv Ukrainy (2017), *Pro skhvalennia Stratehii u sferi protydie nezakonnomu vyrobnytstvu ta obihu tiutiunovykh vyrobiv na period do 2021 roku* [About approval of Strategy in the field of combating to the illegal production and turnover of tobacco products on a period to 2021], *Rozporiadzhennia dated 23.08.2017 no. 570-p*, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/570-2017-%D1%80>.
9. Berezhniuk I.H. (2009) *Mytne rehuliuвання Ukrainy: natsionalni ta mizhnarodni aspekty* [Custom adjusting of Ukraine: national and international aspects], monograph, *Akademiia mytnoi sluzhby Ukrainy, Dnipropetrovsk*, 543 p.
10. Verkhovna Rada Ukrainy (2012) *Mytnyi kodeks Ukrainy* [Customs code of Ukraine], dated 13.03.2012 no. 4495-17, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
11. Prymachenko D.V. (2014) Informing as form of co-operation of organs of revenue and duties in the process of realization of custom procedures, *Finansove pravo*, no. 3. pp. 25–29.
12. Karnaukhov O.V. (2012) Theoretical bases of co-operation and co-ordination of customs, law-enforcement and supervisory authorities during the exposure of signs of the criminal offence and investigation in realizations about contraband, *Naukovyi visnyk DDUVS*, no. 4, pp. 517–524.

Капитанетс S.V.
*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Senior Researcher at Department
for Improvement of Counteraction to Customs Offenses,
Research Centre of Customs Affairs
of Research Institute of Fiscal Policy,
National University of State Fiscal Service of Ukraine*

IMPROVEMENT OF THE ORGANIZATIONAL MECHANISM OF COMBATING ILLEGAL MOVEMENT OF TOBACCO PRODUCTS ACROSS THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE

The emergence of threats to customs security is the problem of the present in Ukrainian society – an important component of economic security and the task of significant damage to the national economy through the systematic commission of customs offenses. To customs offenses affecting its frequency and scope, it is possible to confidently include the illegal movement of tobacco and tobacco products across the customs border of Ukraine.

The provision of certain aspects of the SFS affects the efficiency of the functioning of the fiscal service as a state body and the quality of its tasks and functions, in particular, related to preventing and counteracting the violation of customs legislation in the area of illegal movement of tobacco products across the customs border of Ukraine. Positive consequences in solving fiscal problems of this problem can be expected with the availability of proper organizational support, which is a necessary basis for the functioning of the organizational mechanism in order to increase the effectiveness of the system for preventing the illegal movement of tobacco products across the customs border of Ukraine.

It is necessary to clearly understand the magnitude of the threat and scale of the consequences of such an offense of customs legislation for Ukraine in order to effectively counteract the illegal movement of tobacco products across the customs border of Ukraine. The identified problem needs to be adequately addressed by the state, whose interests in this field represent the SFS, in particular, the availability of a clear action plan and its steady step by step implementation of appropriate measures with well-thought-out coordinated interaction.

Detection, detention, and withdrawal of tobacco and tobacco products that the offenders are trying to illegally move across the customs border of Ukraine, in our opinion, will contribute to the day-to-day work of the SFS and the systematic implementation of activities that are related to interconnected blocks: information and analytical, control and prevention, interaction. Such measures are not only aimed at preventing and counteracting the illegal movement of tobacco and tobacco products across the customs border of Ukraine but also will provide Ukraine with the potential for countering transnational crime and participation of our country in the joint efforts of the world community in this area.